

Waar blijven de theologen?

Herhaaldelijk worden theologen uitgedaagd om meer openlijk deel te nemen aan de debatten die gaande zijn op het terrein van kerk en samenleving. Hebben die uitdagers zich echter wel goed georiënteerd? Zitten ze misschien alleen maar te wachten op de reactie die hen goed uitkomt?

Recentelijk hoort men de klacht over de zwijgende theologen vooral in de discussie rond het boek van Hendrikse over het 'bestaan' van God. De academisch gevormde theologen zouden zich niet durven wagen aan het gesprek over dit moeilijke, kerkelijk omstreden maar voor mensen van nu zo belangrijke thema van hoe men zich God kan voorstellen zonder afstand te hoeven doen zijn moderne manier van denken. Het opmerkelijke is dat vanaf de verschijning van het boek in het najaar van 2007 wel degelijk een aantal theologen zich – over het algemeen kritisch – uitgesproken hebben over dit boek, zijn inhoud en de manier waarop de schrijver het thema presenteert. Om dicht bij huis te blijven, kan bijvoorbeeld verwezen worden naar het commentaar in Centraal Weekblad van 9 november 2007. Dat men dit blijkbaar over het hoofd ziet, zou wel eens te maken kunnen hebben met het soort reactie waarop men zit te wachten. Hoevelen, journalisten voorop, zullen hopen op een ouderwetse kerkelijke kwestie? Dat zou immers het beeld bevestigen – altijd prettig – van de kerk die de vrijzinnigen de deur uit zet. Men wordt ongeduldig, want je weet nooit hoe lang de hype nog duurt en de verkoop van het boek van Hendrikse nog loopt.

Het is goed dat de theologen en kerkleiders zich niet laten verleiden tot de gewenste snelle en duidelijke welles-nietes reactie. Hun deskundigheid moge ook blijken uit het feit dat ze zelf de agenda en het tijdpad van het debat bepalen. Nadere beschouwing leert immers dat wat Hendrikse aanroert in feite een discussie is die al sinds de Middeleeuwen wordt gevoerd. Hendrikse heeft veel voorgangers, ook uit het recente verleden, die deze zaak soms nog beter uit de doeken hebben gedaan maar daarbij minder publiciteit hebben gekregen. De kwestie is ook wel zo ingewikkeld dat deze de bespreking bij Pauw & Witteman te boven gaat. Theologen hebben bedenktijd nodig. Wie daarop kan wachten (bijvoorbeeld op de komende nummers van theologische tijdschriften zoals In de Waagschaal en Theologisch Debat) en wat verder om zich heen kijkt zal zien dat er alom een diepgaand debat gaande is. De kunst van het kerkelijke debat is om dat niet voortijdig met een machtswoord te beslissen, maar om juist het gesprek tussen de verschillende partners gaande en helder te houden.

Ook op het heel andere terrein van de seksualiteit wordt steeds vaker van de kerkelijk en theologisch leidinggevenden verwacht dat zij duidelijk richting geven. Het liefst door duidelijke normen aan te geven: dit mag wel en dat zeker niet. Terecht schrikt men – in ieder geval binnen de PKN – hiervoor terug. Hier geldt hetzelfde als wat boven gezegd is over het theologisch debat: het zal er in de eerste plaats om moeten gaan mensen in gesprek te brengen en te houden met elkaar. Een weldenkend

theoloog gedraagt zich niet als paus of profeet. De kerk heeft wat betreft het gesprek grote mogelijkheden. Hier vindt men immers binnen de gemeenten allerlei soorten mensen bij elkaar die ondanks vaak grote verschillen (bijvoorbeeld van leeftijd, sekse en seksuele geaardheid) zich met elkaar verbonden weten binnen een christelijke geloofstraditie. Wie zich niet op laat jagen kan hier de tijd en de moeite nemen om zich te verdiepen in elkaar en in wat de ander inspireert. Zo kun je verder komen, zonder anderen onnodig te schaden in een ongeduldig zoeken naar voortijdige en daardoor oppervlakkige duidelijkheid.

Waar blijven de theologen? Als het goed is zijn ze in gesprek en blijven ze dat ook.